

ENGELS FRIEDRICH ADOLPH SORGELLE

H o b o k e n i i n

Lontoossa 12.[—17.] syyskuuta 1874

Sinun eroamiseksi³⁶⁶ päättyi lopullisesti *vanhan* Internationaalinen olemassaolo. Ja se on hyvä. Se kuului toisen keisarikunnan kauteen, jolloin koko Euroopassa vallinnut sorto pakotti työväenliikkeen, joka oli jälleen vasta elpymässä, olemaan yhtenäistä ja pidättymään kaikesta sisäisestä polemiikista. Se oli sellainen ajankohta, jolloin proletariaatin yleiset kansainväliset edut olivat etusijalla. Saksa, Espanja, Italia ja Tanska olivat vasta yhtyneet liikkeeseen tai olivat vasta yhtymässä siihen. Liikkeen teoreettinen luonne oli 1864 koko Euroopassa, nimittäin joukkojen keskuudessa, vielä hyvin epäselvä, saksalaista kommunismia ei työväenpuolueena vielä ollut, proudhonilaisuus oli vielä liian heikko voidakseen ajaa keppihevოსellaan ja Bakuninin uutta sekasotkua ei ollut vielä edes hänen omassa päässään; jopa Englannin trade unionien johtajatkin katsoivat mahdolliseksi yhtyä liikkeeseen sen ohjelman pohjalla, joka oli esitetty sääntöjen johdannossa. Ensimmäisen suuren menestyksen piti hajottaa tuo kaikkien puolueyhjmiien naiivi kumppanus. Sellaisena menestyksenä oli Kommuuni, joka oli epäilemättä Internationaalinen hengen luomus, vaikka Internationaali ei ollut pannut tikkua ristiin sen synnyttämiseksi; siksi Internationaali oli tietyssä mielessä täydellä syyllä vastuussa Kommuunista. Kun Internationaalista tuli Euroopassa Kommuunin ansiosta moraalinen voima, alkoi heti rettelöinti. Jokainen suunta halusi käyttää tuota menestystä edukseen. Alkoi hajaannus, joka oli kiertämätön. Niiden, saksalaisten kommunistien, kasvavan voiman kadehtiminen, jotka olivat todella valmiit jatkamaan toimintaa entisen laajan ohjelman poh-

jalla, sysäsi belgialaiset proudhonilaiset bakuninilaisten seikkailijoiden syliin. Haagin kongressi oli tosiasiallisesti loppu, ja kummallekin puolueelle. Amerikka oli ainoa maa, jossa Internationaalin nimessä voitiin vielä tehdä jotain, ja siksi terve vaisto neuvoikin siirtämään ylimmän johdon sinne. Mutta nyt sen arvovalta on sielläkin käytetty loppuun, ja kaikki enemmät yritykset herättää se uudelleen henkiin olisivat typerää ja turhaa voimain tuhlaamista. Kymmenen vuoden ajan Internationaali oli hallinnut Euroopan historian yhtä puolta — nimittäin sitä puolta, jossa piilee tulevaisuus, ja se voi ylpeydellä silmäillä työtään. Mutta entisessä muodossaan se on aikansa elänyt. Sitä varten, jotta voitaisiin muodostaa entisenkaltainen uusi Internationaali, kaikkien maiden kaikkien proletaaristen puolueiden liitto, sitä varten olisi tarpeen sellainen yleinen työväenliikkeen tukahduttaminen kuin vuosina 1849—1864. Mutta sitä varten proletaarinen maailma on nykyisin liian suuri, liian laaja. Arvelen, että seuraava Internationaali — sen jälkeen kun Marxin teokset ovat muutamia vuosia vaikuttaneet — tulee olemaan puhtaasti kommunistinen ja julistaa nimenomaan meidän periaatteitamme...

*Valitut teokset kolmessa osassa,
2. osa, s. 395—396*